

Kendelse

afsagt den 23. maj 2023

Sag nr. 2023-80-0974

[Klager] ([Kunstnernavnet])

mod

DR

[Klager] har klaget til Pressenævnet over udsendelsen ”VALGDAG: Hvad sker der i dag? Hvorfor må børn ikke stemme?”, som blev bragt den 1. november 2022 på dr.dk/drtv, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget over, at DR i udsendelsen har brugt et klip af ham i en ukorrekt og krænkende sammenhæng.

1 Sagsfremstilling

Den påklagede udsendelse

DR bragte den 1. november 2022 udsendelsen ”VALGDAG: Hvad sker der i dag? Hvorfor må børn ikke stemme?” i programmet Ultra Nyt på dr.dk/drtv. Udsendelsen, som varer ca. 11 minutter, er fortsat tilgængelig på platformen DRTV.

Af udsendelsen fremgår blandt andet følgende:

[Tidskode 06:19-07:27]

”*Værten*: Hvis I vælger at følge med i valget i dag, så kommer I måske til at høre sådan nogle lidt mærkelige ord. Så, lad os lige hive fat i vores valgordbog. Det første ord er [værten sætter sig på en sofa] ej den er meget hård den her sofa. [Værten sætter sig på en ny sofa] Okay, meget bedre. Første ord er.

Værten, speak voiceover: Sofavælger. Det handler ikke om at vælge en sofa. Ordet bruges i stedet om dem, der vælger ikke at stemme til valget. Altså de voksne, som bare bliver hjemme i sofaen i stedet for at smutte ned og sætte et kryds [der vises en række forskellige arkivklip under speaken, herunder et klip af [Klager], der ses sidde i en beige sofa. Klippet af [Klager] varer ca. et sekund].

Kvinde (arkivklip): Det interesserer mig ikke.

Værten: Ved folketingsvalget der plejer omkring 1 ud af 10 af dem, der kan stemme, at være sofavælgere. Det kan være fordi, de ikke lige orker, fordi de ikke har lyst eller måske bare fordi, de ikke går op i politik.

Mand 1 (arkivklip): Politik er bare ikke mig i det hele taget.

Værten: Og så er der også nogen, der tænker.

Værten, speak voiceover: Jeg er jo ikke enig med nogen af de der politikere, hvorfor skal jeg så stemme?

Mand 2 (arkivklip): Det er fordi, jeg ikke aner, hvor jeg skal sætte mit kryds.

Værten: Men hvis man ikke har lyst til at sætte sit kryds ved et parti eller politiker, så kan man faktisk stadig godt stemme.”

Efter offentliggørelsen

Den 13. december 2022 fjernede DR klippet med [Klager] fra udsendelsen, således at klippet ikke længere indgår i udsendelsen på platformen DRTV.

[Klager] klagede den 6. december 2023 til DR, som den 15. december 2022 afviste klagen. [Klager]s klage over DRs afvisning er modtaget i Pressenævnet den 7. februar 2023.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Brug af klip

[Klager] har anført, at DR har brugt et klip med ham i en ukorrekt og krænkende sammenhæng, idet udsendelsen er hånende over for anderledes tænkende, herunder ham.

[Klager] har bemærket, at han i 2011 blev ”snydt” til at være med i et hånligt indslag i TV Avisen om sofavælgere. TV Avisen bragte dengang i 2011 en rettelse, så i en eller anden pinlig form har DR erkendt fejlen. [Person A], som var den daværende lytternes og seernes redaktør i DR, skrev en klumme om sagen, men TV Avisen og [Person B], som var redaktør på TV Avisen, rettede sig heller ikke dengang efter [Person A]s rette-anbefalinger. [Klager] har henvist til artiklen ”*En fejlcastet sofavælger*” bragt den 6. oktober 2011 på dr.dk. Det er det samme klip af [Klager], som nu er blevet brugt i et indslag om sofavælgere på DR Ultra.

Indslaget var dengang ødelæggende for [Klager], herunder for hans butik og tillid til mennesker og medier. [Klager] ønsker ikke, at hans børn om 20 år skal se deres far udstillet som doven og asocial, når han tværtimod ønsker at ændre verden. [Klager] har i den forbindelse bemærket, at han aldrig kunne finde på at omtale sig selv som ”sofavælger”, medmindre det er i en humoristisk sammenhæng eller selvironisk. [Klager] har desuden aldrig hørt om nogen, der præsenterer sig selv som eller gerne vil omtales som sofavælgere.

I udsendelsen blev der givet tre grunde til, hvorfor nogle personer er sofavælgere: 1) fordi de ikke orker, 2) fordi de ikke har lyst, og 3) fordi de ikke går op i politik. [Klager] har stillet sig undrende over for, hvor DR har disse grunde fra, og hvilke statistikker og faktuelle artikler,

der er anvendt. [Klager] har i den forbindelse bemærket, at han personligt går meget op i politik – hans farfar var borgmester, og hans mor har siddet i byrådet. [Klager] kan også godt sætte et kryds til folketingsvalg, og en del af ham har også lyst til det, hvorfor ingen af de tre nævnte grunde passer på ham.

[Klager] har afslutningsvis bemærket, at retorikken hos DR åbenbart er forblevet uændret; at dem, der ikke stemmer, er dovne, dumme og skal udstilles. I en verden der så desperat har brug for nye måder at tænke på, er det efter [Klager]s opfattelse helt ubegribeligt, at DR stadig fastholder et så bagudskuende verdenssyn. Mere end en halv million danskere stemmer ikke, og at affeje alle disse som værende dumme og dovne er ikke alene arrogant, men også udemokratisk.

2.2 DRs synspunkter

Brug af klip

DR har indledningsvis oplyst, at programmet Ultra Nyt er DRs nyhedstilbud til børn i alderen 9-14 år. Programmet kommer med en ny udsendelse alle hverdage. Ultra Nyt har til formål at formidle de store, komplekse og aktuelle nyhedshistorier i børnehøjde ved at rette formidling, visuelt udtryk og retorik, så børnene forstår og kan tale med om aktuelle nyheder og begivenheder.

Udsendelsen blev bragt under folketingsvalget 2022 og var en del af Ultra Nyts valgdækning. Udsendelsen indgik i DRs format kaldet ”*Ultra Nyts valgordbog*”, som havde til formål at forklare børn, hvad forskellige ord og begreber relateret til folketingsvalg betød. I udsendelsen forklarede DR begreberne ”sofavælger”, ”stemme blankt” og ”stemmesluger”.

DR har bemærket, at udsendelsen ikke var et debatprogram eller i øvrigt forsøgte at formidle aktuelle debatter. Udsendelsens formål var således ikke at diskutere argumenter for eller imod de pågældende begreber, men at forklare børn hvad begreberne betød ud fra et objektivi perspektiv.

I den påklagede del af udsendelsen blev begrebet ”sofavælger” forklaret og i den forbindelse blev et potpourri af forskellige klip vist, herunder et meget kort klip (et sekund), hvor [Klager] sad på en sofa. [Klager] udtalte sig ikke i klippet, ligesom DR ikke omtalte [Klager] i udsendelsen.

Klippet med [Klager] blev oprindeligt optaget og brugt i et indslag, som DR bragte i TV Avisen i 2011. Det oprindelige indslag omhandlede sofavælgere. På daværende tidspunkt henvendte [Klager] sig efterfølgende til DR, da han mente, at han var blevet fremstillet forkert i indslaget. Som følge heraf bragte DR en berigtigelse i TV Avisen, hvor værten oplæste følgende:

”Fejl kan man som bekendt ikke forsikre sig imod, så jeg skal lige rette en fejl, vi kom til at begå. Det var i et indslag om sofavælgere, som vi bragte i 21-TV Avisen den 14. september 2011. Her medvirkede kunstneren [Klager] som et eksempel på en

sofavælger, der undlader at stemme på grund af manglende interesse og engagement i samfundet, men sådan forholder det sig ikke, siger [Klager]: Han havde truffet et bevidst valg om ikke at stemme som en protest, ikke på grund af manglende engagement. Vi beklager selvfølgelig fejlen.”

Klipet med [Klager] blev gemt i DRs mediearkiv i overensstemmelse med DRs almindelige praksis for arkivering. Ved en fejl blev den oprindelige udsendelse ikke klausuleret og markeret korrekt, idet det ikke fremgik, at klippet med [Klager] ikke måtte bruges i fremtidige indslag om sofavælgere, da han var blevet fremstillet forkert.

Den 1. november 2022 bragte DR udsendelsen, hvori klippet med [Klager] indgik. Den 17. november 2022 klagede [Klager] til DR over, at DR havde brugt klippet i udsendelsen. DR rettede straks fejlen (manglende klausulering) i DRs mediearkiv, således at klippet med [Klager] blev klausuleret, så det tydeligt fremgår, at billederne med [Klager] ikke må genanvendes. Den 24. november 2022 beklagede DR fejlen over for [Klager] og oplyste, at fejlen var blevet rettet. På grund af sagens særlige omstændigheder fjernede DR den 13. december 2022 klippet med [Klager] fra udsendelsen, således at klippet ikke længere indgår i udsendelsen på dr.dk.

DR har afvist, at [Klager] fremstilles på en ukorrekt og krænkende måde i udsendelsen.

DR har handlet i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at udvælge og fravælge materiale, herunder klip, så længe disse ikke sættes ind i en ukorrekt eller krænkende sammenhæng.

Klipet med [Klager] i udsendelsen varer et sekund og indgår i et potpourri af forskellige klip, som har til formål at understøtte forklaringen af begrebet ”sofavælger” visuelt, så formidlingen passer bedst muligt til børn i alderen 9-14 år.

[Klager] omtales ikke i udsendelsen, og det fremgår således ikke af udsendelsen, hvorfor han eventuelt skulle være sofavælger. Som nævnt var udsendelsen ikke et debatprogram, men havde til formål at forklare børn, hvad begrebet betyder ud fra et objektivi perspektiv. Det fremgår derfor tydeligt af udsendelsen, at der kan være forskellige begrundelser for eller årsager til, at man er sofavælger. DR er derfor ikke enig med [Klager] i, at DR har fremstillet ham på en ukorrekt eller krænkende måde.

DRs beslutning om at fjerne klippet med [Klager] fra udsendelsen var alene på grund af de særlige omstændigheder forbundet med den manglende klausulering i DRs arkiv.

Samlet er det således DRs opfattelse, at udsendelsen er i overensstemmelse med god presse-skik.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Jørn Mikkelsen, Lars Lindskov og Marlene Borst Hansen.

God presseskik

Brug af klip

[Klager] har klaget over, at DR har brugt et klip med ham i en ukorrekt og krænkende sammenhæng, idet udsendelsen er hånende over for anderledes tænkende, herunder ham.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte, jf. punkt A.1.

Pressenævnet bemærker, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Et massemedie har således som led i den redaktionelle proces ret til på egen hånd at forkorte og redigere i optagelser, såfremt budskabet i optagelserne efter foretagne forkortelser og redigering fremstår som uforvansket, og at optagelserne ikke bringes i en krænkende eller misvisende sammenhæng.

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at DR i den påklagede udsendelse har anvendt et klip med [Klager], som oprindeligt blev optaget og vist i et nyhedsindslag i TV Avisen den 14. september 2011 om sofavælgere. Nævnet lægger endvidere til grund, at DR efter henvendelse fra [Klager] bragte en rettelse i TV Avisen den 27. september 2011, idet [Klager] ukorrekt blev fremstillet som et eksempel på en sofavælger, der på grund af manglende engagement ikke ville stemme ved folketingsvalget.

Nævnet lægger derudover til grund, at klippet blev gemt i DRs mediearkiv, og at DR ved en fejl ikke klausulerede og markerede den oprindelige nyhedsudsendelse korrekt, idet det ikke fremgik, at klippet med [Klager] ikke måtte bruges i fremtidige indslag om sofavælgere, da han var blevet fremstillet forkert.

Klippet med [Klager] blev herefter den 1. november 2022 anvendt i udsendelsen ”*VALGDAG: Hvad sker der i dag? Hvorfor må børn ikke stemme?*” i programmet Ultra Nyt. Den 13. december 2022 fjernede DR klippet med [Klager] fra udsendelsen.

Pressenævnet finder, at det havde været hensigtsmæssigt, såfremt DR havde undladt at anvende klippet med [Klager] i udsendelsen, da [Klager] tidligere havde frabedt sig det, hvilket nævnet bemærker, at DR også har erkendt var en fejl, og at DR har fjernet klippet fra udsendelsen. Efter en samlet vurdering finder nævnet imidlertid ikke tilstrækkelig anledning til at udtale kritik, idet nævnet har lagt vægt på, at det påklagede klip, der kun vises kortvarigt i

udsendelsen, ikke viser [Klager] i en privat situation, ligesom [Klager] ikke nævnes ved navn i udsendelsen eller i øvrigt omtales nærmere i udsendelsen.